

A**CCE RR/PR/PF/
NSR/NSPR
FULL SYLLABUS**

ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯ ಮಂಡಲಿ,
ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 003

**KARNATAKA SCHOOL EXAMINATION AND ASSESSMENT BOARD,
MALLESHWARAM, BENGALURU - 560 003**

ಜೂನ್ 2024 ರ ಪರೀಕ್ಷೆ - 2

JUNE 2024 EXAMINATION - 2

ಮಾದರಿ ಉತ್ತರಗಳು

MODEL ANSWERS

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **08-M**

Code No. : **08-M**

ವಿಷಯ : ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆ — ಮರಾಠಿ

Subject : First Language — MARATHI

(ಶಾಲಾ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / ಖಾಸಗಿ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / ಖಾಸಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ /
ಎನ್.ಎಸ್.ಆರ್. / ಎನ್.ಎಸ್.ಪಿ.ಆರ್.)

(Regular Repeater / Private Repeater / Private Fresh / NSR / NSPR)

ದಿನಾಂಕ : 14. 06. 2024]

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 100

Date : 14. 06. 2024]

[Max. Marks : 100

ಪ್ರಶ್ನೆ ಕ್ರಮಾಂಕ	ಅಚ್ಚುಕೆ ಉತ್ತರ	ಗುಣ
I. 1.	ಪುಢಿಲ ಪ್ರಶ್ನಾಢಾ ಪ್ರತ್ಯೆಕಿ ಒಾರ ಪರ್ಯಾಢ ದಿಲೆಲೆ ಆಹೆತ. ತ್ಯಾಪೆಕಿ ಯೂಗ್ಯ ಪರ್ಯಾಢ ಢಿವಡ್ಡುಢ ಉತ್ತರ ಲಿಹಾ : $6 \times 1 = 6$ 'ಢಿ: + ಅಕ್ಷರ' ಯಾಒಿ ಸಢ್ಧಿ ಅಶಿ ಹೂತೆ (ಅ) ಢಿಕ್ಷರ (ಬ) ಢಕ್ಷರ (ಕ) ಢಿರಕ್ಷರ (ಡ) ಢಿರಕ್ಷ ಉತ್ತರ : (ಕ) ಢಿರಕ್ಷರ	1

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
2.	<p>‘बाबा गावाहून आले.’ अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ही आहे</p> <p>(अ) पंचमी (ब) तृतीया</p> <p>(क) संबोधन (ड) षष्ठी</p> <p>उत्तर : (अ) पंचमी</p>	1
3.	<p>‘‘राणी बागेत फिरत होती.’’ या वाक्यात हा काळ आहे</p> <p>(अ) अपूर्ण वर्तमानकाळ (ब) पूर्ण भूतकाळ</p> <p>(क) अपूर्ण भूतकाळ (ड) भविष्यकाळ</p> <p>उत्तर : (क) अपूर्ण भूतकाळ</p>	1
4.	<p>कर्त्याच्या लिंग, वचन, पुरुषाप्रमाणे क्रियापदाचे रूप बदलते तेव्हा हा प्रयोग होतो</p> <p>(अ) कर्मणी प्रयोग (ब) भावे प्रयोग</p> <p>(क) कर्तरी प्रयोग (ड) यापैकी नाही</p> <p>उत्तर : (क) कर्तरी प्रयोग</p>	1
5.	<p>‘‘नावडतीचे मीठ’’ म्हण पूर्ण करा</p> <p>(अ) कडू (ब) खारट</p> <p>(क) आंबट (ड) अळणी</p> <p>उत्तर : (ड) अळणी</p>	1
6.	<p>‘आठवड्यातून एकदा प्रसिद्ध होणारे’</p> <p>(अ) दैनिक (ब) साप्ताहिक</p> <p>(क) नियतकालिक (ड) वार्षिक</p> <p>उत्तर : (ब) साप्ताहिक</p>	1

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
II.	पहिल्या दोन पदांचा संबंध ओळखून तिसऱ्या पदाशी जुळणारा संबंधित शब्द लिहा : $4 \times 1 = 4$	
7.	क्षणाक्षणाला : अव्ययीभाव :: राजवाडा : उत्तर : तत्पुरुष समास	1
8.	भारत : नाम :: अबब ! : उत्तर : केवलप्रयोगी	1
9.	चंद्र : सुधांशू :: धरित्री : उत्तर : पृथ्वी, इला, अचला, धरणी, धरा, भूमी	1
10.	ज्ञान : अज्ञान :: स्तुती : उत्तर : निंदा	1
III.	खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा : $7 \times 1 = 7$	
11.	बोक्याने आपली एकादशी कशी मोडली ? उत्तर : पोपटाला खाऊन	1
12.	काकूंचा आकांत पाहून शेजारीपाजारी धावून का आले ? उत्तर : लेखकांचा द्वितीय पुत्र राघू कैलासवासी झाला असे समजून	1
13.	दानधर्माची सुरुवात कोणापासून व्हावी ? उत्तर : स्वतःच्या घरापासून	1
14.	रूक्मिणीने कोणास विन्मुख पाठवले नाही ? उत्तर : याचकाला	1

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
15.	रूक्मिणीने पती म्हणून कोणास वरले आहे ? उत्तर : श्रीकृष्णाला	1
16.	गुराख्याच्या जीवाची आग केव्हा होते ? उत्तर : गाईगुरे जेव्हा इकडे तिकडे धावतात तेव्हा	1
17.	गुराख्याच्या पायाला कशामुळे घट्टे पडले आहेत ? उत्तर : पायाला काटे टोचल्यामुळे	1
IV. 18.	खालील प्रश्नांची सूचनेप्रमाणे उत्तरे लिहा : $3 \times 2 = 6$ खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा : (अ) कोंडमारा होणे (ब) हेटाळणी करणे. उत्तर : (अ) कोंडमारा होणे - उघडपणे सांगता न येणे 1 (ब) हेटाळणी करणे - तिरस्कार करणे 1 (मूळ वाक्प्रचाराचा वाक्यात उपयोग व्हावा, अर्थाचा नव्हे)	2
19.	अलंकार ओळखून लक्षणे लिहा. “चल ऊठ रे मुकुंदा, झाली पहाट झाली, बाहेर चांदण्याला हलकेच जाग आली.” उत्तर : यमक अलंकार 1 लक्षणे - कवितेच्या चरणात एखादे अक्षरे ठराविक ठिकाणी आल्याने भाषेला सौंदर्य प्राप्त होते. 1	2

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
20.	<p>गण पाडून वृत्त ओळखा.</p> <p>युगामागुनी चालली रे युगे ही.</p> <p>उत्तर : युगामा गुनीचा ललीरे युगेही</p> <p>U -- U -- U -- U -- 1</p> <p>य य य य</p> <p>लक्षणे - अक्षरसंख्या - 12</p> <p>गण - य, य, य, य 1</p> <p>वृत्त - भुजंगप्रयात</p>	2
v. 21.	<p>खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन ते तीन वाक्यात लिहा :</p> <p style="text-align: right;">7 × 2 = 14</p> <p>डॉ० बाबासाहेब आंबेडकर यांचा परिचय लिहा.</p> <p>उत्तर : डॉ० बाबासाहेब आंबेडकर - भारताच्या पहिल्या मंत्री मंडळात कायदेमंत्री, भारतीय घटनेचे शिल्पकार, 'भारतरत्न' पुरस्काराने सन्मानित. अनेक पुस्तकांचे लेखन.</p>	2
22.	<p>दुकानदाराला लेखकाचे आश्चर्य का वाटले ?</p> <p>उत्तर : छत्री खरेदी करण्यासाठी लेखक जुन्या बाजारात जातात. पण चांगली छत्री न घेता एकदम जीर्ण असलेली, फाटलेली छत्री बारा रुपयाला खरेदी करतात म्हणून.</p>	2
23.	<p>“म्या तरी गुत्तं घेतलय का ?” संदर्भासह स्पष्टीकरण लिहा.</p> <p>उत्तर : संदर्भ : पाठ - वाटणी</p> <p>लेखक - रा. रं. बोराडे</p> <p>स्पष्टीकरण - संपत्तीची वाटणी झाल्यावर आईवडीलांची वाटणी होती. पण तात्यांची धाकटी सून सासूबाईना सांभाळायला तयार नव्हती. त्यावेळी मोठ्या सुनेने हे वाक्य म्हटले आहे.</p>	2

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
24.	<p>उत्तम कांबळेंच्या आजोबांना वाईट का वाटत असे ?</p> <p>उत्तर : आक्का आपल्या सासरी एक-दोन महिन्याकरताच जात होती. कारण आण्णा रोज दारू पिऊन आक्काला मारत असे भांडत असे. हे जेव्हा आजोबांना समजले तेव्हा त्यांना वाईट वाटत असे.</p>	2
25.	<p>विरहिणी म्हणजे काय ? तुमच्या पाठ्यपुस्तकातील विरहिणीचे नाव लिहा.</p> <p>उत्तर : विरहिणी - परमेश्वराच्या विरहाने आर्त झालेल्या भक्ताच्या अवस्थेचे वर्णन पैल तो गे काऊ कोकताहे.</p>	2
26.	<p>पृथ्वीला कशाचे भूषण वाटते ? का ?</p> <p>उत्तर : पृथ्वीला धूलीकणाचे भूषण वाटते. कारण सूर्याची श्रेष्ठता खूप मोठी आहे. याची जाणीव पृथ्वीला आहे. म्हणून सूर्यापुढे आपण धुलीकण आहोत असे ती म्हणते.</p>	2
27.	<p>विंदा करंदीकर यांचा थोडक्यात परिचय लिहा.</p> <p>उत्तर : गोविंद विनायक करंदीकर, ज्ञानपीठ पुरस्काराचे मानकरी, इंग्रजीचे प्राध्यापक, मृद्गंध, धृपद, जातक, विरुपिका इ. काव्यसंग्रह, अनेक पुरस्कार प्राप्त कवी.</p>	2

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
VI. 28.	<p>खालीलपैकी कोणत्याही एका कल्पनेचा विस्तार करा : 1 × 3 = 3</p> <p>(अ) सुख पाहता जवापाडे / दुःख पर्वताएवढे. किंवा</p> <p>(ब) अती तेथे माती.</p> <p>उत्तर : कल्पना विस्ताराचे मुद्दे :</p> <p>i) कल्पनेचा शब्दशः अर्थ सांगणे 1</p> <p>ii) उदाहरणे व स्पष्टीकरण $1\frac{1}{2}$</p> <p>iii) तात्पर्य $\frac{1}{2}$</p>	3
VII. 29.	<p>खालील प्रश्नांची उत्तरे पाच-सहा वाक्यात लिहा : 10 × 3 = 30</p> <p>आंधळ्यांनी हत्तीचे वर्णन आपल्या शब्दात कसे केले आहे ?</p> <p>उत्तर : ज्या आंधळ्याने हत्तीच्या ज्या अवयवाला स्पर्श केला त्याप्रमाणे हत्तीचे वर्णन केले. सोंड - मुसळासारखी, कान - सुपासारखे, पोट - कोथळ्यासारखा, पाय - खांबासारखा, शेपूट - खराट्यासारखे, पाठ - भिंतीसारखी इ.</p>	3
30.	<p>वसईच्या लढाईत जखमी झालेल्यांची काळजी कशी घेतली गेली ?</p> <p>उत्तर : जखमींना पालखीत बसण्याचा मान - कित्येकांना गाव व जमिनी बक्षिसादाखल देत. मरण पावलेल्या मुलांच्या संगोपनासाठी बैठापगार, विधवा स्त्रियांच्या निर्वाहासाठी पगार इ. सेवा.</p>	3

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
31.	<p>टोकियोमधील क्लब पार्टीचे वर्णन करा.</p> <p>उत्तर : पार्टी एका मोठ्या हॉटेलात होती. मध्यभागी मोठे टेबल. टेबलावर अनेक खाद्यपदार्थ अतिशय कलात्मक पद्धतीने मांडलेले होते. लाईट व कॅमेरे लावलेले होते. लेखिका, राजकारणी मंडळी, राजकन्या, सामाजिक कार्यकर्त्या अशा सर्व स्तरातील महिला उपस्थित होत्या.</p>	3
32.	<p>माणूस कोणाप्रमाणे आहे ? लेखकास मनुष्य एक झाड आहे असे का वाटते ?</p> <p>उत्तर : माणूस हा झाडासारखा आहे. ऊन, पाऊस, थंडी, सावली उष्णता या साऱ्यांचा जसा झाडावर परिणाम होतो. तसाच तो माणसावरही होतो. आसपासच्या वातावरणामुळे स्वभाव बदलतो. म्हणूनच मनुष्यदेखील एक झाड आहे असे लेखक म्हणतात.</p>	3
33.	<p>गंगूबाईंनी कोणकोणत्या देशात आपल्या गाण्याची कीर्ती पसरविली ? त्यांना कोणकोणते पुरस्कार व उपाधी देण्यात आल्या ?</p> <p>उत्तर : गंगूबाईंनी नेपाळ, पाकिस्तान, अमेरिका, कॅनडा, फ्रान्स, जर्मनी अशा विविध देशात आपल्या गाण्याची कीर्ती पसरवली.</p> <p>गंगूबाईंना पद्मविभूषण, पद्मभूषण, तानसेन पुरस्कार, माणिकरत्न, कर्नाटक भूषण, गोदावरी पुरस्कार व संगीत सरस्वती, संगीत सम्राज्ञी, भारतीय कंठ इ. उपाधी.</p>	3

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
34.	<p>धर्माच्या नावाखाली ढोंगी गुरु काय-काय करतात ?</p> <p>उत्तर : काही साधू धर्माच्या नावाखाली ढोंग माजवतात. अंगावर भगवी वस्त्रे धारण करतात, डोक्यावर लांब केस वाढवतात. मठामध्ये विविध गोष्टींचे आचरण करून भक्तीचे अवडंबर माजवतात, होमहवन करून अनेक गोष्टी वाया घालवतात, पशूंचा बळी देतात. इ.</p>	3
35.	<p>पहाटेच्या वेळी बाळ्या अचंबित का झाला ?</p> <p>उत्तर : बाळ्याने सकाळी पहाटे उठून पाहुण्यांना पाहिले. ते घरभर पसरलेले असतात. काल पाहुणे घरात नव्हते. व हे सर्वजण कोठून आले म्हणून बाळ्या अचंबित झाला.</p>	3
36.	<p>समाजसेवकांचे ध्येय कोणते ? ते कोणत्या भावनेने समाजसेवा करतात ?</p> <p>उत्तर : गुलामगिरीतून भारतीयांना मुक्त करणे हे समाज-सेवकांचे ध्येय आहे.</p> <p>समाजसेवक हे आपला देव म्हणजे देश व धर्म म्हणजे दास्य असे समजून देशातील प्रत्येकाला शांती मिळावी व सर्व लोक गुलामीतून मुक्त व्हावेत यासाठी स्वतःच्या देहाची काळजी न करता सेवा करतात.</p>	3

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
37.	<p>कवितेतील स्त्री काय बांधत आहे ? ते बांधत असताना तिने कोणते कष्ट सोसले ?</p> <p>उत्तर : कवितेतील स्त्री धरणाच्या बांधकामावर मोल-मजुरी करते.</p> <p>ती सकाळी लवकर उठते. दळण्यासाठी धान्य नसल्याने ती कणीकोंडा शिजवते. स्वतःच्या बाळाला टोपलीखाली झाकून ती कामाला जाते. भर उन्हात कष्ट करते.</p>	3
38.	<p>अवकाश कवळून ग्रामीण स्त्रीचे हात रिकामे असे का म्हटले आहे ?</p> <p>उत्तर : कवितेत कष्टकरी स्त्रीयांचे जगणे मांडण्यात आले आहे. त्यांचे जगणे सर्वत्र सारखेच असते. कष्ट करणारी, संसाराच्या वणव्यात जळणारी. पण शेवटी तिच्या हातात काहीच असत नाही. आकाशाला कवळण्याची क्षमता असूनही तिचे हात नेहमी रिकामेच असतात.</p>	3
VIII.	खालील प्रश्नांची उत्तरे आठ-दहा वाक्यात लिहा : 4 × 4 = 16	
39.	<p>डॉक्टरांनी शिबिरामध्ये तरूणांना कोण-कोणते प्रशिक्षण दिले ?</p> <p>उत्तर : प्रबोधनाचा विचार करताना डॉक्टरांच्या मनात शिबिर घेण्याची कल्पना सुचली. शिबिराद्वारा शेती, आरोग्य, पर्यावरण आणि शासकीय या चार विषयांची ओळख मुलांना तीन दिवसात करून देत. शास्त्रोक्त शेती, आहार आणि आरोग्य, पर्यावरणाचे महत्त्व व शासकीय योजना इ. माहिती.</p>	4

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
41.	<p>हिरव्या तृणपात्याचा सत्कार कुणी कुणी, कसा व का केला ?</p> <p>किंवा</p> <p>‘सत्कार’ या कवितेचा सारांश तुमच्या शब्दात थोडक्यात लिहा.</p> <p>उत्तर : हिरव्या तृणपात्याच्या सत्कार सोहळ्यात पक्षी स्वागतगीत म्हणतात. ढग त्याला लवून मुजरा करतात. आणि वारा लाल मातीरूपी गुलाल उधळतो. हा सत्कार सोहळा अधिक आनंददायी व्हावा म्हणून दक्षिण उत्तर पावसाच्या सरीवर सरी कोसळतात. सर्वत्र मातीचा सुवास दरवळतो आणि मग शेवटी आठ दिशामधून जयजयकार घुमू लागतो.</p> <p>किंवा</p> <p>सत्कार कवितेत मंगेश पाडगावकरांनी सृष्टीमध्ये झालेल्या बदलांचे वर्णन केले आहे. पृथ्वीवर जीवसृष्टी निर्माण होईल याची शाश्वती नसतानाही एका लहानश्या तृणपात्याचा अंकुर पृथ्वीच्या पोटातून बाहेर येतो. त्याचे सर्वजण स्वागत करतात. पक्षी स्वागतगीत म्हणतात, वारा मातीरूपी गुलाल उधळतो, ढग मुजरा करतात दक्षिणोत्तर सरी कोसळतात इ.</p>	4

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
42.	<p>खालील कवितेच्या ओळी पूर्ण करा :</p> <p>या भारतात बंधुभाव</p> <p>.....</p> <p>..... वा हो इस्लामी.</p> <p>किंवा</p> <p>सकलास.....</p> <p>.....</p> <p>..... हो आम्ही.</p> <p>उत्तर : या भारतात बंधुभाव नित्य वसू दे दे वरचि असा दे</p> <p>हे सर्वपंथ, संप्रदाय एक दिसू दे, मतभेद नसू दे</p> <p>नांदोत सुखे गरीब अमीर एक मतानी</p> <p>मग हिंदू असो ख्रिश्चन वा हो इस्लामी</p> <p>किंवा</p> <p>सकलास कळो मानवता राष्ट्रभावना</p> <p>हो सर्वस्थळी मिळुनी समुदाय प्रार्थना</p> <p>उद्योगी तरुण शीलवान येथे दिसू दे, दे वरचि असादे</p> <p>जातिभाव विसरूनिया एक हो आम्ही</p>	4

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण
IX.	खाली दिलेला उतारा वाचून त्याखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दात लिहा : $1 \times 4 = 4$	
43.	<p>आपल्या कामाची आखणी करणे, किती वेळात काय संपेल त्याचे नियोजन करणे आणि ठरविल्याप्रमाणे काम पार पाडण्याचा प्रयत्न करणे म्हणजे वक्तशीरपणा होय. औद्योगिकरण आणि शहरीकरण यामुळे आता तर जीवन खूप गतिमान व गुंतागुंतीचे बनले आहे. त्यामुळे सध्याच्या युगात वक्तशीरपणाला पर्याय नाही. वेळेत कामे पार पाडली नाहीत. तर आपण फक्त आपलेच नुकसान करतो असे नव्हे तर आपल्याबरोबर आपण इतरांचेही नुकसान करतो. म्हणून आपल्या कामाचे नियोजन करा. ती वेळच्या वेळी पार पाडण्याचा कसोशीने प्रयत्न करायला हवा. हाच 'वक्तशीरपणा' होय. वक्तशीरपणा न पाळणे म्हणजे स्वतःच्या पायावर धोंडा पाडून घेणे होय.</p> <p>प्रश्न :</p> <p>(अ) वक्तशीरपणा म्हणजे काय ? 2</p> <p>(ब) कामाचे नियोजन का करावे ? 2</p> <p>उत्तर :</p> <p>(अ) आपल्या कामाची आखणी करणे, किती वेळात काम संपेल त्याचे नियोजन करणे आणि ठरविल्याप्रमाणे काम पार पाडण्याचा प्रयत्न करणे. 2</p> <p>(ब) प्रत्येकाचे जीवन खूप गतिमान बनले आहे. वेळेत काम पार पाडले नाही तर आपण आपलेच नुकसान करतो. 2</p>	4

प्रश्न क्रमांक	अचूक उत्तरे	गुण									
XI. 45.	<p>खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर पंधरा ते वीस ओळी निबंध लेखन करा : 1 × 5 = 5</p> <p>(अ) माझी आवडती महान स्त्री. किंवा</p> <p>(ब) पाणी टंचाई व त्यावरील उपाययोजना.</p> <p>उत्तर : निबंध लेखनाचे मुद्दे</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 80%;">i) आकर्षक प्रारंभ</td> <td style="width: 10%; text-align: center;">1</td> <td rowspan="4" style="width: 10%; vertical-align: middle;">} 5</td> </tr> <tr> <td>ii) विषय ज्ञान</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>iii) भाषा सौंदर्य</td> <td style="text-align: center;">1</td> </tr> <tr> <td>iv) शेवट.</td> <td style="text-align: center;">1</td> </tr> </table>	i) आकर्षक प्रारंभ	1	} 5	ii) विषय ज्ञान	2	iii) भाषा सौंदर्य	1	iv) शेवट.	1	
i) आकर्षक प्रारंभ	1	} 5									
ii) विषय ज्ञान	2										
iii) भाषा सौंदर्य	1										
iv) शेवट.	1										